

Musiqqa savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlari vositasida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy shakllantirish modeli

To'xsanova Mohinur Umidjanovna
BuxDU

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiqqa savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlari vositasida o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy shakllanishini ta'minlash modeli tahlil qilinadi. Xalq qo'shiqlari nafaqat milliy madaniyat va estetik didni rivojlantiradi, balki o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni singdirish, ijtimoiy-hissiy ko'nikmalarni shakllantirish va milliy o'zlikni mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Tadqiqotda xalq qo'shiqlari tanlash mezonlari, dars jarayonida integratsion metodlar, amaliy mashg'ulotlar va pedagogik yondashuvlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy jihatdan rivojlantirishda qo'shiqlarning mavzusi, mazmuni va ifodaviy xususiyatlari tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xalq qo'shiqlari yordamida tashkil etilgan musiqqa savodxonlik darslari o'quvchilarda estetik, ma'naviy va ijtimoiy ko'nikmalarni bir vaqtning o'zida rivojlantirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: musiqqa savodxonlik, xalq qo'shiqlari, ma'naviyat, axloq, pedagogika, ta'lim, tarbiya, o'quvchi, integratsiya, madaniyat

A model of spiritual and moral formation of students through folk songs in music literacy lessons

Mohinur Umidzhanovna Tukhsanova
BukhsU

Abstract: This article analyzes a model of ensuring the spiritual and moral formation of students through folk songs in music literacy lessons. Folk songs not only develop national culture and aesthetic taste, but are also an effective tool for instilling moral values in students, forming socio-emotional skills, and strengthening national identity. The study considers the criteria for selecting folk songs, integration methods in the lesson process, practical exercises, and pedagogical approaches. Also, the theme, content, and expressive features of songs in the spiritual and moral development of students are analyzed. The results of the study show that music literacy lessons organized using folk songs serve to simultaneously develop aesthetic, spiritual, and social skills in students.

Keywords: music literacy, folk songs, spirituality, ethics, pedagogy, education, upbringing, student, integration, culture

Musika ta'limi maktabda nafaqat estetik didni rivojlantirish vositasi, balki o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini shakllantirishning samarali yo'lidir. Xalq qo'shiqlari esa milliy madaniyatni, tarixiy xotirani va axloqiy qadriyatlarni avlodlarga yetkazuvchi asosiy pedagogik resurslardan biri hisoblanadi. Musika savodxonlik darslarida qo'shiqlardan foydalanish orqali o'quvchilar nafaqat ritm, ohang va melodiyaning o'rganadi, balki ularning ma'naviy va axloqiy tajribalari ham boyiydi.

Xalq qo'shiqlari o'quvchilarda milliy o'zlikni rivojlantiradi, ijtimoiy-hissiy ko'nikmalarni shakllantiradi va axloqiy qadriyatlarni singdiradi. Shu sababli pedagogik yondashuvlar, metodik vositalar va amaliy mashg'ulotlar modeli ishlab chiqish zarurati tug'iladi. Ushbu maqola musika savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlari vositasida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy shakllantirish modelini yaratishga bag'ishlanadi.

Musika savodxonlik darslari maktab ta'limining ajralmas qismi bo'lib, o'quvchilarda musiqiy bilim, ritmni his qilish, ohangni tanish va ijro etish ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu darslar xalq musiqasi, xususan, xalq qo'shiqlari orqali o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini rivojlantirish imkonini beradi. Xalq qo'shiqlari o'zida tarixiy, madaniy va axloqiy mazmunni jamlagan bo'lib, o'quvchilarda nafaqat estetik didni, balki ijtimoiy va ma'naviy tafakkurni shakllantiradi.

Xalq qo'shiqlari pedagogik jihatdan turli maqsadlar uchun ishlatiladi. Avvalo, ular o'quvchilarda musiqiy eshitish va talaffuzni rivojlantiradi. Ritm, melodik naqshlar va intonatsiyalar orqali o'quvchilar ritmik sezgi va ohangni his qilish ko'nikmalarini egallaydi. Shu bilan birga, qo'shiqlarning matni axloqiy va ma'naviy mazmun bilan boyitilgan bo'lib, o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni singdiradi. Masalan, tinchlik, sadoqat, mehr-muhabbat, mehnatsevarlik kabi mavzularni ifodalovchi qo'shiqlar bolalarning shaxsiy fazilatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, xalq qo'shiqlari tarixiy va madaniy xotirani boyitadi. Har bir qo'shiq o'zida xalq urf-odatlarini, bayramlari va ijtimoiy hayotini aks ettiradi. Shu bilan birga, o'quvchilar xalq qo'shiqlarini o'rganish orqali milliy o'zlikni anglaydi va qadriyatlarni hurmat qilishni o'rganadi. Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, xalq qo'shiqlari o'quvchilarning hissiy va ma'naviy dunyosini boyitishda samarali vosita hisoblanadi.

Musika savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlarini qo'llash nazariy jihatdan bir nechta asosga tayangan. Birinchisi - integratsion pedagogik yondashuv. Bu yondashuv musiqiy, estetik va axloqiy tarbiyani birlashtirishga qaratilgan. O'quvchilar

qo'shiqlarni ijro etish jarayonida nafaqat musiqiy ko'nikmalarni egallaydi, balki matnning ma'naviy mazmunini tushunadi va ifodalaydi.

Ikkinchisi - faol o'rganish tamoyili. Xalq qo'shiqlarini ijro etish jarayoni interaktiv va amaliy mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi. O'quvchilar qo'shiqni tinglaydi, takrorlaydi, ritm va ohangni uyg'unlashtiradi, shu bilan birga ijodiy tafakkurini rivojlantiradi.

Uchinchisi - modellashtirish tamoyili. Bu tamoyil qo'shiqlar orqali ma'naviy-axloqiy situatsiyalarni yaratishga asoslanadi. Masalan, qo'shiqdagi qahramonning axloqiy xatti-harakatlari o'quvchilarga taqdim etiladi va ular bu xatti-harakatlarni tahlil qilib, o'z hayot tajribasiga solishtiradi. Shu tarzda, xalq qo'shiqlari o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy tafakkurini shakllantirishda vosita vazifasini bajaradi.

Xalq qo'shiqlari musiqiy tarkibi va ifodaviy vositalari orqali o'quvchilarga axloqiy va estetik tajriba beradi. Ritmik naqshlar, melodik chiziqlar, takroriy frazalar bolalarda ritmni his qilish va musiqiy xotirani rivojlantiradi. Shu bilan birga, qo'shiq matnining ma'naviy mazmuni o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Masalan, xalq qo'shiqlaridagi mehr-muhabbat, vatanparvarlik, do'stlik va mehnatsevarlik mavzulari bolalarning axloqiy ongini rivojlantiradi. Ijrochilik jarayonida o'quvchilar qo'shiqni nafaqat texnik jihatdan o'rganadi, balki uning ma'naviy mazmunini ifodalaydi. Shu tariqa, musiqiy va axloqiy ko'nikmalar bir vaqtning o'zida shakllanadi.

Xalq qo'shiqlarini musiqa savodxonlik darslarida qo'llash bir nechta pedagogik usullarga asoslanadi. Avvalo, tartiblangan ijro usuli orqali qo'shiqlarni bosqichma-bosqich o'rgatish. O'quvchilar dastlab qisqa frazalarni kuylaydi, ritmni uyg'unlashtiradi, so'ngra butun qo'shiqni ijro etadi. Ikkinchisi, interaktiv usul, bu jarayonda o'quvchilar bir-biri bilan tinglash, takrorlash va birgalikda ijro etish orqali o'rganadi. Uchinchisi - analitik tahlil usuli, bu usul orqali qo'shiq matni, ritmi va melodiya tahlil qilinadi, ma'naviy mazmuni muhokama qilinadi.

Bundan tashqari, xalq qo'shiqlarini o'quvchilarning ijtimoiy va ma'naviy tajribasini rivojlantirishga yo'naltirish mumkin. Masalan, qo'shiqdagi qahramonlarning axloqiy qarorlari muhokama qilinadi va o'quvchilarga shaxsiy axloqiy me'yorlar bilan solishtirish imkoniyati beriladi. Shu tarzda, musiqiy va ma'naviy kompetensiyalar bir vaqtning o'zida shakllanadi.

Shu tariqa, musiqa savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlaridan foydalanish nazariy asoslari musiqiy, estetik va ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarni birlashtiruvchi yondashuvga tayangan. Xalq qo'shiqlari ritmik va melodik boyliklari, matnning axloqiy mazmuni va ifodaviy vositalari orqali o'quvchilarning musiqiy, axloqiy va ma'naviy tajribasini rivojlantiradi. Shu bilan birga, pedagogik metodlar va

integratsion yondashuvlar yordamida qo'shiqlar o'quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy va estetik rivojlanishida samarali vosita sifatida xizmat qiladi.

Musiqqa savodxonlik darslarida o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy shakllanishi xalq qo'shiqlari orqali amalga oshiriladi. Bu jarayon nafaqat musiqiy ko'nikmalarni rivojlantirish, balki o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni singdirish, hissiy-intellektual tajribani boyitish va milliy o'zlikni mustahkamlashga qaratilgan. Ushbu bobda ma'naviy-axloqiy shakllantirishning pedagogik va metodik tamoyillari, darsda qo'shiqlardan foydalanishning samarali usullari va amaliy jihatlari tahlil qilinadi.

Ma'naviy-axloqiy shakllantirishda birinchi va eng muhim tamoyil - integratsiya. Bu tamoyil musiqiy, estetik va axloqiy tarbiyani birlashtiradi. Xalq qo'shiqlari matni va ohangi orqali o'quvchilar o'z hissiyotlarini boshqarishni, ijtimoiy vaziyatlarni tushunishni va axloqiy qarorlar qabul qilishni o'rganadi. Shu tarzda, musiqiy va axloqiy kompetensiyalar parallel ravishda rivojlantiriladi.

Ikkinchi tamoyil - faol ishtirok. O'quvchilar dars jarayonida faqat tinglovchi emas, balki ijrochiga aylanadi. Masalan, qo'shiqni kuylash, ritmik naqshlarni takrorlash, melodik frazalarni ijro etish orqali o'quvchi o'z hissiy va ma'naviy tafakkurini rivojlantiradi. Faol yondashuv pedagogik tadqiqotlarda bolalarning axloqiy qobiliyatlarini oshirishda eng samarali metod sifatida e'tirof etilgan.

Uchinchi tamoyil - shaxsiy tajribaga moslashtirish. Har bir o'quvchining hissiy va ma'naviy qobiliyatlari turlicha bo'ladi. Shu sababli darslar individual yondashuv asosida tashkil etiladi, qo'shiqlar mavzusi va ifodasi o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos tanlanadi. Bu tamoyil o'quvchilarda shaxsiy axloqiy me'yorlarni shakllantirishga yordam beradi.

To'rtinchi tamoyil - improvizatsiya va ijodiy yondashuv. Qo'shiq ijrosi jarayonida o'quvchilar o'z hissiy holatlarini, fikr va qarashlarini musiqiy ifodaga aylantiradi. Improvizatsiya o'quvchilarning shaxsiy ijodiy tafakkurini, estetik sezgilarini va axloqiy qarashlarini rivojlantiradi. Shu tariqa, pedagogik tamoyillar orqali musiqiy va ma'naviy tarbiya uyg'unlashadi.

Musiqqa savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlaridan foydalanish metodik jihatdan bir nechta asosga tayangan:

1. Bosqichma-bosqich o'rgatish. O'quvchilar avval qisqa ritmik va melodik frazalarni o'rganadi, keyin esa butun qo'shiqni ijro etadi. Bu metodika o'quvchilarda musiqiy va axloqiy ko'nikmalarni tizimli rivojlantirish imkonini beradi.

2. Analitik tahlil. Qo'shiq matni va melodiyasi tahlil qilinadi, uning axloqiy mazmuni muhokama qilinadi. Masalan, qo'shiqdagi qahramonning sadoqat, mehr-muhabbat yoki halollik kabi xatti-harakatlari o'quvchilar bilan birga tahlil qilinadi. Shu tarzda, o'quvchilar axloqiy me'yorlarni o'rganadi va shaxsiy hayotiga qo'llashni o'rganadi.

3. Takrorlash va mashq qilish. Ritm, ohang va matnni takrorlash orqali o'quvchilar musiqiy va ma'naviy tajribani mustahkamlaydi. Takrorlash usuli o'quvchilarda eslab qolish, ritmik sezgi va axloqiy qarorlarni mustahkamlash imkonini beradi.

4. Interaktiv yondashuv. Darslar o'quvchilarning bir-birini tinglash, birgalikda ijro etish va o'zaro fikr almashish jarayonini o'z ichiga oladi. Shu orqali o'quvchilar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi, hamkorlik va hurmatni o'rganadi.

Xalq qo'shiqlari o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi. Masalan:

- Mehr-muhabbat mavzusi o'quvchilarda insoniy munosabatlarni rivojlantiradi.
- Do'stlik va sadoqat mavzusi jamiyatdagi hamjihatlikni o'rgatadi.
- Mehnatsevarlik mavzusi ishga va bilimga hurmatni oshiradi.

Shuningdek, qo'shiqlar tarixiy va madaniy kontekstga bog'langan bo'lib, o'quvchilar o'z xalqining tarixi va an'alarini o'rganadi. Bu esa ularning milliy o'zligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Pedagogik tajribalar shuni ko'rsatadiki, qo'shiqlar orqali ma'naviy-axloqiy mavzularni yetkazish o'quvchilarning hissiy va ijtimoiy ongini boyitadi.

Ma'naviy-axloqiy shakllantirishni samarali amalga oshirish uchun integratsion metodik model ishlab chiqilgan. Modelning asosiy komponentlari:

1. Tanlangan qo'shiqlar bazasi - mavzusi, ritmi, melodiyasi va axloqiy mazmuni jihatdan mos qo'shiqlar tanlanadi.

2. Dars rejasi - qo'shiqlarni bosqichma-bosqich o'rgatish, tahlil qilish va ijro etish jarayoni belgilab olinadi.

3. Pedagogik yondashuv - faol, interaktiv, individual va jamoaviy mashg'ulotlar kombinatsiyasi.

4. Baholash - o'quvchilarning musiqiy, estetik va ma'naviy-axloqiy kompetensiyalari kuzatiladi va baholanadi.

Bu model yordamida o'quvchilar musiqiy ko'nikmalarni o'rganish bilan birga, axloqiy qarorlar qabul qilish, hissiy tajribani rivojlantirish va milliy o'zlikni shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shu tariqa, ma'naviy-axloqiy shakllantirishning pedagogik va metodik tamoyillari musiqa savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlari orqali samarali amalga oshiriladi. Integratsion pedagogik yondashuv, faol ishtirok, shaxsiy tajribaga moslashtirish va improvizatsiya tamoyillari o'quvchilarda musiqiy, estetik va axloqiy kompetensiyalarni bir vaqtning o'zida rivojlantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, metodik jihatlar - bosqichma-bosqich o'rgatish, analitik tahlil, takrorlash va interaktiv yondashuv - darslarning samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning hissiy-intellektual, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishini ta'minlaydi.

Musiqqa savodxonlik darslarida o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy shakllanishini ta'minlashda xalq qo'shiqlari amaliy model sifatida muhim vosita hisoblanadi. Ushbu bobda xalq qo'shiqlari yordamida o'quvchilarni tarbiyalashning amaliy usullari, dars jarayonidagi metodik texnologiyalar va olingan natijalar tahlil qilinadi. Amaliy model nafaqat musiqiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki o'quvchilarda axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishga qaratilgan integratsion tizimni ifodalaydi.

Amaliy model to'rt asosiy blokdan iborat:

1. Tanlov bloki - xalq qo'shiqlari mavzusi, ritmi, melodik xususiyatlari va axloqiy mazmuni asosida tanlanadi. Tanlov jarayonida qo'shiqlar o'quvchilarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va pedagogik maqsadlarga mos kelishi talab etiladi. Masalan, mehr-muhabbat, do'stlik, sadoqat, mehnatsevarlik kabi mavzular bolalarda axloqiy va hissiy tajriba yaratadi.

2. Integratsion blok - qo'shiqlarni ijro etish orqali musiqiy va axloqiy kompetensiyalar uyg'unlashtiriladi. Darslarda ritm, ohang va melodiyaning o'rgatish bilan birga, qo'shiq matnining axloqiy mazmuni tahlil qilinadi. Shu tarzda, o'quvchilar tinglash va ijro etish jarayonida nafaqat musiqiy, balki ma'naviy-axloqiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi.

3. Interaktiv blok - o'quvchilar bir-birini tinglash, birgalikda ijro etish, fikr almashish va muhokama jarayonida faol ishtirok etadi. Bu jarayon ijtimoiy va axloqiy tajribani shakllantiradi. Shu bilan birga, jamoaviy ijro va interaktiv mashg'ulotlar o'quvchilarda hurmat, hamkorlik va javobgarlik kabi fazilatlarni rivojlantiradi.

4. Baholash bloki - o'quvchilarning musiqiy, estetik va ma'naviy-axloqiy kompetensiyalari kuzatiladi va baholanadi. Baholash jarayoni nafaqat texnik ko'nikmalarni, balki axloqiy qarorlar qabul qilish, hissiy tafakkur va ijtimoiy ko'nikmalarni ham o'z ichiga oladi.

Shu tarzda, amaliy model o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy rivojlanishini tizimli va samarali ta'minlashga imkon beradi.

Amaliy modelni darsga tatbiq etishda quyidagi metodik yondashuvlar qo'llaniladi:

1. Bosqichma-bosqich ijro - o'quvchilar qo'shiqni qisqa frazalar bo'yicha o'rganadi, ritm va melodik naqshlarni uyg'unlashtiradi, so'ngra butun qo'shiqni ijro etadi. Bu usul musiqiy va axloqiy kompetensiyalarni parallel rivojlantirishga xizmat qiladi.

2. Analitik tahlil - qo'shiq matni, ritmi va melodiya tahlil qilinadi. Masalan, qo'shiqdagi qahramonning xatti-harakati, ijtimoiy vaziyati va axloqiy qarori o'quvchilar bilan birga muhokama qilinadi. Shu bilan o'quvchilar axloqiy tafakkur va hissiy sezgilarini rivojlantiradi.

3. Takrorlash va mashq qilish - qo'shiqlarni bir necha marotaba kuylash orqali o'quvchilar ritmik sezgi, melodik eshitish va axloqiy tafakkurini mustahkamlaydi. Shu tariqa, musiqiy va ma'naviy ko'nikmalar parallel rivojlantiriladi.

4. Interaktiv mashg'ulotlar - o'quvchilar guruhlarda qo'shiqlarni ijro etadi, bir-birini tinglaydi va fikr almashadi. Bu jarayon o'quvchilarda ijtimoiy va axloqiy tajribani rivojlantiradi, hamkorlik va hurmatni o'rgatadi.

Xalq qo'shiqlari o'quvchilarning quyidagi kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi:

- Hissiy-axloqiy kompetensiya - o'quvchi qo'shiq matnini tushunadi, qahramonning his-tuyg'ularini his qiladi va axloqiy qarorlarni tahlil qiladi.

- Ijtimoiy kompetensiya - guruh bilan ijro etish jarayonida hurmat, hamkorlik, javobgarlik va jamiyatga moslashish ko'nikmalari rivojlantiriladi.

- Estetik kompetensiya - qo'shiqning melodik, ritmik va ifodaviy xususiyatlarini o'rganish orqali estetik did va musiqiy tafakkur shakllanadi.

- Madaniy kompetensiya - qo'shiq mavzusi orqali milliy qadriyatlar, tarixiy xotira va urf-odatlar o'rganiladi.

Shu bilan birga, o'quvchilar qo'shiqlar orqali hissiy intellektni rivojlantiradi, empatiya qobiliyati oshadi va axloqiy qarorlarni mustaqil qabul qilishga o'rgatiladi.

Maktablarda o'tkazilgan tajribalar shuni ko'rsatadiki, xalq qo'shiqlari asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning musiqiy va ma'naviy kompetensiyalarini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, guruh bilan qo'shiq ijro etish jarayonida o'quvchilar bir-birini tinglaydi, ritm va ohangni uyg'unlashtiradi, qo'shiq mazmunini tahlil qiladi. Bu esa o'quvchilarda ijtimoiy ko'nikmalarni va axloqiy tafakkurni shakllantiradi.

Shuningdek, o'quvchilarga qo'shiq matni orqali axloqiy masalalarni tahlil qilish va shaxsiy qarorlar bilan solishtirish imkoniyati beriladi. Masalan, qo'shiqdagi qahramonning halollik yoki sadoqat bilan bog'liq xatti-harakatlari tahlil qilinadi, o'quvchilar esa o'z hayot tajribasi bilan bog'lab muhokama qiladi. Bu esa ma'naviy-axloqiy kompetensiyalarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Amaliy modelning samaradorligi bir necha mezonlar orqali baholanadi:

1. Musiqiy ko'nikmalar - o'quvchilar qo'shiqlarni ritm va melodiya mos holda ijro etadi.

2. Axloqiy-ijtimoiy kompetensiyalar - o'quvchilar qo'shiq matnini tahlil qiladi, ijtimoiy vaziyatlarda axloqiy qarorlarni qabul qiladi.

3. Hissiy-estetik tajriba - o'quvchilar qo'shiq orqali hissiy va estetik tajriba oladi, empatiya va hissiy sezgi rivojlanadi.

4. Madaniy anglash - qo'shiq mavzusi orqali milliy qadriyatlar va tarixiy xotira shakllanadi.

Tajribalar shuni ko'rsatadiki, modelni qo'llash o'quvchilarning musiqiy, axloqiy va madaniy kompetensiyalarini sezilarli darajada rivojlantiradi. Shu bilan birga, darslar interaktiv va ijodiy bo'lgani sababli o'quvchilarni faol ishtirokga undaydi va ularning o'zini namoyon qilish qobiliyatini oshiradi.

Shu tariqa, xalq qo'shiqlari asosida ishlab chiqilgan amaliy model o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy, musiqiy va estetik kompetensiyalarini birlashtiruvchi vosita sifatida xizmat qiladi. Integratsion yondashuv, faol ishtirok, interaktiv mashg'ulotlar va tahlil asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarda axloqiy tafakkur, hissiy intellekt va milliy o'zlikni rivojlantiradi. Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, xalq qo'shiqlarini qo'llash orqali musiqa savodxonlik darslarida o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy shakllanishini samarali ta'minlash mumkin. Shu bilan birga, model o'quvchilarda musiqiy qobiliyatlarni, estetik didni va ijtimoiy ko'nikmalarni bir vaqtning o'zida rivojlantiradi, bu esa darslarning nazariy va amaliy samaradorligini ta'minlaydi.

Xulosa. Ushbu maqolada musiqa savodxonlik darslarida xalq qo'shiqlari vositasida o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy shakllanishi tahlil qilindi va amaliy model ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, xalq qo'shiqlari nafaqat musiqiy ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki o'quvchilarda axloqiy qadriyatlarni singdiradi, hissiy-intellektual tajribani boyitadi va milliy o'zlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Maqolada xalq qo'shiqlaridan foydalanishning nazariy asoslari, pedagogik va metodik tamoyillari, shuningdek amaliy modelning tarkibi va samaradorligi yoritildi. Integratsion yondashuv, faol ishtirok, shaxsiy tajribaga moslashtirish va interaktiv mashg'ulotlar orqali o'quvchilarda musiqiy, estetik va ma'naviy-axloqiy kompetensiyalar bir vaqtning o'zida shakllantiriladi.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatdiki, xalq qo'shiqlari yordamida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning ritmik sezgi, ohangni idrok etish, empatiya, hurmat, hamkorlik kabi ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, qo'shiqlarning ma'naviy mazmuni ularni axloqiy qarorlar qabul qilishga undaydi. Natijada, musiqa savodxonlik darslari o'quvchilarning shaxsiy, estetik va ijtimoiy rivojlanishini bir vaqtning o'zida ta'minlovchi samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Xulosa qilib aytganda, xalq qo'shiqlari orqali o'quvchilarning ma'naviy-axloqiy shakllanishini ta'minlovchi integratsion model zamonaviy pedagogik amaliyotda muhim va samarali vosita sifatida qabul qilinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Саидий, Саид Болта-Зода, Салимова, Бахринисо Бахромжон кизи. Вариационный подход к построению однородной музыки, размышление идеального подхода к её решению. Science and Education 3 (8), 138-144

2. Саид Болтазода, Саидий. Эффект образования музыки к системы общеобразовательной школы. Science and Education 3 (8), 224-230
3. СБЗ Саидий. Диалектика и образовательный процесс смена состояний системы образования как деятельности. Science and Education 5 (6), 151-157
4. СБ Саидий. Определения понятий диктанта в теории музыки. Science and Education 3 (12), 823-828.
5. СБЗ Саидий. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. Science and Education 3 (12), 871 - 877
6. КБ Холиков. Направляющие основы методики для педагогов и студентов музыкально эстетическая развития детей в садике. Science and Education 3 (2), 1233-1239
7. КБ Холиков. Некоторые новые вопросы, связанные с применением методов и приёмов музыки в общеобразовательной системе. Science and Education 4 (7), 100-106
8. КБ Холиков. Некоторые задачи, сводимые к вокальным управлениям голоса, при кантрапунктной музыки. Scientific progress 2 (3), 697-704
9. КБ Холиков. Вокальная культура как психологический феномен. Актуальные вопросы психологии, педагогики, философии 2 (11), 118-121
10. КБ Холиков. Диалоговые методы определения тональностей (не по квинтовому кругу)
Science and Education 4 (7), 198-205
11. СБ Саидий. Психологические характеристики музыкальных звуков. Узбекистан 2 (2), 76-82
12. Саид Болтазода, Саидий. Механизмы формирования культуры почитания человеческих ценностей у старшеклассников на основе фольклора в хоре. Science and Education 4 (2), 1386-1391
13. Саидий, Саид Болтазода. Сложный принцип формообразования в изоритмическом сложений музыки. Science and Education 3 (11), 962-969
14. Саидий, Саид Болтазода. О некоторых простейших обобщениях приёмов и методов по музыке общеобразовательной школе. Science and Education 3 (8), 196-203
15. Саидий, Саид Болтазода. Принципы и приложения музыкальной формы. Science and Education 5 (2), 432-438
16. Саидий, Саид Болтазода. Нестандартные психологические структуры и модуляция в педагогике. Science and Education 5 (2), 348-354
17. Саидий, Саид Болтазода. Обменное приёмы аккордов семейство субдоминанты и доминанты использование на фортепиано. Science and Education 5 (2), 439-444

18. Саидий, Саид Болтазода. Об эффектно влияние теории, в создании музыкального произведения. *Science and Education* 3 (12), 864 - 870
19. Саидий, Саид Болтазода. Основные направления возбуждения мелкой моторики по направление музыки. *Science and Education* 3 (10), 582-590
20. Саидий, Саид Болтазода. Песни, обработка народных песен и развития мастерства учащихся. *Science and education.* 3 (4), 1200-1205
21. Саидий, Саид Болтазода. Художественно-педагогическое общение как средство формирования музыкальной мотивации школьников. *Science and Education* 5 (2), 322-327
22. Саидий, Саид Болтазода. Простые, сложные и смешанные размеры музыки при проведении уроков дирижирования, креативные методы обучения. *Science and Education* 3 (5), 1484-1492
23. Саидий, Саид Болтазода. Оценка качества педагогического мастерство, в проведения занятий сольфеджио в ВУЗах. *Science and Education* 4 (1), 604-610
24. Саидий, Саид Болтазода. Подробная информация к навыкам музыкального и экспериментального моделирования при решении задач дирижирования. *Science and Education* 2 (12), 803-811
25. Саидий, Саид Болтазода. Элементы абстрактной и абсолютной звучании музыкального звука. *Science and Education* 4 (1), 597-603
26. Саидий, Саид Болтазода. Теоретическое рассмотрение вероятности совпадения неаккордовых звуков в произведениях. *Science and Education* 4 (1), 556-562
27. Саидий, Саид Болтазода. Повышение или понижение основных ступеней, знаки альтерации. *Science and Education* 3 (12), 878 - 884
28. Саидий, Саид Болтазода. Обратный сдвиг гармоничный линии в многоголосных произведениях. *Science and Education* 3 (12), 871 -877
29. Саидий, Саид Болтазода. Субхонов, Отабек Адилевич. Основы управления музыкального диктанта по сольфеджио. *Science and Education* 3 (3), 825-830
30. Саидий, Саид Болтазода. Интерпретация современных методов работы с малоуспеваемыми музыкантами. *Scientific Journal* 3 (3), 1193-1199